

Zpráva o konferenci *Biological and Cultural Evolution* v Aarhusu

26.–30. července 2012, Aarhus, Dánsko

Martin Lang, FF MU, Ústav religionistiky

Univerzita v Aarhusu patří k nejprogressivnějším výzkumným centrům v Evropě a konkrétně katedra religionistiky získává stále větší reputaci na poli kognitivní vědy o náboženství. Díky tomu každoročně pořádá tematické konference, na které přijíždí přední výzkumníci v oblasti CSR (*Cognitive Science of Religion*). V roce 2012 byl tématem v poslední době často diskutovaný problém vztahu biologické a kulturní evoluce, přičemž oficiální název konference zněl *Biological and Cultural Evolution and Their Interactions: Rethinking the Darwinian and Durkheimian Legacy in the Context of the Study of Religion*. Konference se konala v prostorách Teologické fakulty ve dnech 26.–30. 7. 2012.

Než se však dostaneme k hlavnímu bodu této zprávy, totiž průběhu konference, je potřeba zmínit, že s ní byl také spojený workshop Mezinárodní společnosti pro kognitivní studium náboženství (*International Association for the Cognitive Study of Religion* – IACSR), který se odehrál den před oficiálním zahájením konference. Na workshopu byly prezentovány především výsledky experimentální činnosti členů společnosti, mezi nimiž vynikala např. studie Dona Braxtona, která se zaměřovala na různé formy ohrožení a znechucení (prezentované např. formou tarantule na stole) a jejich vztah k variabilitě srdečního tepu. Braxton pak dále představil projekt, kdy plánuje použít podobné měření v Jeruzalémě na příslušnicích různých náboženských skupin a za pomoci GPS určit místa konfliktu.

Nyní už však k samotné konferenci – jejím cílem bylo oživit debaty o již zmíněném vztahu biologické a kulturní evoluce, které jsou v názvu reprezentovány postavami Darwina, respektive Durkheima. Právě v období Durkheimova života zažívala teorie kulturní evoluce největší rozmach, načež však byla postupně v 20. století silně kritizována (především kvůli teoriím unilineárního vývoje kultur, které vedly k sociálnímu darwinismu či obhajobě kolonialismu). V současnosti je však teorie kulturní evoluce postupně rehabilitována, počínaje především dílem E. O. Wilsona a jeho sociobiologií. Momentálně je zřejmě nejznámější tzv. teorie dvojité dědičnosti (*dual inheritance theory*), která vysvětluje lidské chování právě jako produkt zároveň genetické a kulturní evoluce. A právě otázka, jak tento vztah může ovlivnit rozumění náboženství, byla hlavním tématem konference a diskuzí mezi jejími účastníky.

Konferenční příspěvky byly jak experimentální, tak teoretické. Do první skupiny spadali např. Joseph Bulbulia, Dimitris Xygalatas a Ronald Fischer, kteří referovali o zajímavých výzkumech prosociálního chování na ostrově Mauricius, a také Sabela Fondevila a Michiel van Elk, kteří se zaměřovali naopak na laboratorní studie různých aspektů religiozity za pomoci EEG. Teoretických příspěvků bylo značně více, přičemž mezi hlavní řečníky patřili Robert Bellah, Pascal Boyer,

Russel Gray, Eva Jablonka a Jonathan Turner. Prvně jmenovaný, Robert Bellah, pro své stáří nebyl schopen přijet do Aarhusu fyzicky, a tak přednesl svůj příspěvek „*Religion in Human Evolution*“ online skrze aplikaci Skype. Přednáška měla však spíše charakter vyprávění „moudrého starce“ (začínajíc u velkého třesku) a analyticky naladěné publikum k diskusi nepřiměla. Nic to však nemění na tom, že Bellah je zasloužilým sociologem a jedním z hlavních proponentů interakce biologické a kulturní evoluce, o čemž si čtenář může přečíst v jeho nové knize, která nese stejný název jako Bellahova přednáška. Oproti tomu Pascal Boyer se svým charakteristickým vtipem a nadhledem prezentoval příspěvek s názvem „*Naturalness of Social Institutions*“, ve kterém se snažil poukázat na biologické predispozice určitých kulturních norem.

Russel Gray téma konference obsáhl popisem svého dlouholetého výzkumu, který se zabýval vývojem polynéských jazyků pomocí simulačních metod, jež mu pomohly ozřejmit dynamiku jazykového vývoje. Gray se pak pokusil ilustrovat způsob, jakým by se tato metoda dala využít ve studiu evoluce náboženství. Eva Jablonka, další z klíčových řečníků, se zaměřila na tzv. evo-devo přístup ve studiu kulturních transformací. Evo-devo je zkratkou pro *evolutionary developmental biology* a vyjadřuje evoluci genetických informací o vývoji jedince, tedy ontogenezi fylogeneze. Poslední ze jmenovaných, Jonathan Turner, pak prezentoval příspěvek o možnostech využití informací z evoluční biologie a primatologie v sociologii. Mimo tyto hlavní řečníky obsahoval program konference velké množství dalších vědců, přičemž je potřeba zmínit také výzkumníky z projektu LEVYNA, kteří reprezentovali brněnskou religionistiku postery na téma svých experimentů.

Co se týče organizační stránky, tak ta byla téměř bezchybná, jelikož ji měl na starost striktní, ale zábavný Anders Klostergaard Petersen, který dokonce všechny účastníky pozval na aperitiv k sobě domů. Není možné se také nezmínit o vynikajícím občerstvení na kávových přestávkách a večerích, které byly pro účastníky organizovány na zajímavých místech. Kulturní program zajišťovala prohlídka galerie moderního umění s nádherným výhledem na město. Mimokonferenční program tak skýtal spoustu příležitostí pro budování důležitých kontaktů. Na závěr by se dalo říci, že konference v Aarhusu byla vydařenou událostí, na které bylo přítomno velké množství excelentních vědců, a každý, kdo se zajímá o kognitivní vědy, by měl zvážit účast na dalších ročnících.